

УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ФАКУЛТЕТ ПОЛИТИЧКИХ НАУКА	
ПРИМЉЕНО:	28. 11. 2018
	1459/18

**УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ
ФАКУЛТЕТ ПОЛИТИЧКИХ НАУКА**

Комисија за оцјену и одбрану завршног рада на другом циклусу студија

**НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВИЈЕЋУ
ФАКУЛТЕТА ПОЛИТИЧКИХ НАУКА**

ПРЕДМЕТ: Извјештај о оцјени завршног рада кандидаткиње Татјане Стојић

Наставно-научно вијеће Факултета политичких наука Универзитета у Бањој Луци је на 96. сједници одржаној 22. новембра 2017. године донијело Одлуку број: 08/3.358-7/18 о именовању ментора и Комисије за оцјену и одбрану завршног рада под називом: „Актуелни положај и изазови Савјета безбједности у систему ОУН“ у саставу:

1. **Проф. др Милош Шолаја**, ванредни професор, ужа научна област Међународни односи и безбједност, Факултет политичких наука Универзитета у Бањој Луци, предсједник;
2. **Доц. др Матеј Савић**, доцент, ужа научна област Међународно право, Факултет политичких наука Универзитета у Бањој луци, члан-ментор;
3. **Мр Жељко Будимир**, виши асистент, ужа научна област Међународни односи и безбједност, Факултет политичких наука Универзитета у Бањој Луци, члан.

Након проведених свих неопходних процедура, те извршеног увида у текст завршног рада кандидаткиње Татјане Стојић и његове анализе Комисија подноси Наставно-научном вијећу Факултета политичких наука Универзитета у Бањој Луци сљедећи:

ИЗВЈЕШТАЈ

о оцјени завршног рада на другом циклусу студија под називом:
„Актуелни положај и изазови Савјета безбједности у систему ОУН“

ОСНОВНИ ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

Татјана (рођ. Пивашевић) Стојић рођена је Бањалуци 26. марта 1983. године. Основну школу и Гимназију завршила је у Бањалуци, а студиј на Филозофском факултету-одсјек журналистика, такође у Бањалуци, завршила је 2009. године. Успјешно је завршила и Дипломатску академију факултета политичких наука у Бањалуци, 2012. године. Мастер академске студије на Факултету политичких наука, смјер политикологија, одсјек међународне студије, уписала је 2011. године и положила све испите са просјечном оцјеном 9,17.

Има више од девет година радног искуства на различитим пословима из области друштвених наука, односа с јавношћу, европских интеграција и међународне сарадње. Након завршеног факултета радила је у Министарству финансија Републике Српске као виши стручни сарадник за односе с јавношћу, а након тога била је запослена као координатор за односе с јавношћу председника Владе Републике Српске. Вјештине и знање из наведених области усавршавала је током радног стажа на бројним семинарима, конференцијама и обукама како у земљи тако и у иностранству. Од 2013. године запослена је у Министарству финансија као виши стручни сарадник за програме Заједнице, прекограничне, међународне и посебне програме помоћи ЕУ БиХ и билатералну сарадњу у Ресору за програмирање и координацију финансијске помоћи ЕУ БиХ гдје ради и данас. Удата, мајка једног дјетета.

УВОДНИ ДИО ОЦЈЕНЕ ЗАВРШНОГ РАДА

Завршни рад под називом: „Актуелни положај и изазови Савјета безбједности у систему ОУН“ текстуално је написан на 107 страница, при чему обухвата укупно 121 страница компјутерски сложеног текста заједно са садржајем, библиографијом, кратком биографијом и неопходним изјавама. Рад је подијељен у шест поглавља уз библиографију, биографију кандидата и изјаве као посебне секције рада. Централна два поглавља рада под бројем: 5. „Разлози за промјене у ОУН“ и бројем: 6. „Реформа, да или не?“ подијељена су у посебна потпоглавља у којима је кандидаткиња ушла у меритум проблема који је постављен насловом завршног рада. Поштујући правила израде научног рада, а у складу са свим методолошким пропозицијама кандидаткиња је на коректан начин обрадила све неопходне теме које чине структуру овог завршног рада, при чему се ухватила у коштац са релевантним питањима у погледу положаја Савјета Безбједности у систему ОУН.

У **Уводном поглављу** рада кандидаткиња Татјана Стојић детаљно обрађује успостављање и основна обиљежја Организације Уједињених нација, а у контексту тадашњих околности у међународним односима. Кандидаткиња се бави питањима одређења међународноправног субјективитета ОУН и, како правним тако и политичким статусом ове организације у међународном поретку. Такође, кандидаткиња прецизно одређује и анализира главне органе Организације Уједињених нација, њихов положај, међусобни однос и надлежности.

У **Другом поглављу** под насловом **Изазови пред Савјетом безбједности од оснивања ОУН**, кандидаткиња Татјана Стојић обрађује проблематику односа великих сила након Другог свјетског рата и релацију између сталних и несталних чланица Савјета безбједности. Стојићка

анализира утицај биполарног система и ситуацију у периоду хладног рата на положај и улогу Савјета безбједности. У истом поглављу кандидаткиња нам даје осврт на ситуацију насталу падом Берлинског зида и питање ефикасности великих исла у том периоду.

У Трећем поглављу под насловом **Састав и функционисање Савјета безбједности** кандидаткиња Татјана Стојић анализира процес доношења одлука, привилегије сталних чланица са правом вета, феномем прећутног давања сагласности и одсуства приликом гласања у Савјету безбједности. Кандидаткиња успјешно обрађује надлежности Савјета безбједности које су предвиђене Повељом Организације Уједињених нација, уз конкретан осврт на проблеме који су се јављали у пракси и приказ предлога за унапријеђење система за доношења одлука.

Унутар поглавља под насловом **Активности Савјета безбједности и карактер предузетих мјера** кандидаткиња Татјана Стојић анализира и детаљно нам приказује све инструменте који су на располагању Савјету безбједности као органу ОУН. Кандидаткиња обрађује мјере за успостављање мира путем препорука, привремених мјера и наоружаних мјера. Затим, дјелатност Савјета безбједности и интервенција у случајевима кршења људских права, унутрашњих сукоба и међународног тероризма. Такође, у истом поглављу кандидаткиња Татјана Стојић посебну пажњу посвећује активностима Савјета безбједности у посљедњој деценији 20. вијека, са нагласком на тзв. хуманитарне интервенције, интервенције с циљем заштите држављана ван територије матичне земље и однос Савјета безбједности према актуелним концепцијама превентивне самоодбране, уз осврт на оснивање *ad hoc* трибунала на основу резулција Савјета безбједности.

У поглављу под насловом **Разлози за промјене у ОУН** кандидаткиња обрађује централну тему овог рада, при чему разматра актуелне супротности и недостатке унутар постојећег система, проблеме који су настали успостављањем униполарне ситуације у међународним односима, уз нагласак на финансијске недостатке који су се манифестовали кроз низ „уцјењивачких“ ситуација и коруптивних радњи. Посебно мјесто у овом поглављу обезбјеђено је односу Сједињених држава и Организације Уједињених нација и еволуцију улоге и утицаја САД од успостављања ове организације до данас.

У **Завршном поглављу** кандидаткиња Татјана Стојић отвара питање реформе свеобухватног система ОУН, а посебно Савјета безбједности, при чему анализира актуелна становишта, званичне иницијативе и приједлоге у вези са устројством Савјета безбједности ОУН. У том смислу кандидаткиња разматра могућности: 1. повећања сталних чланица, 2. повећања броја салних и несталних чланица, 3. регионалног принципа реорганизације и 4. комбинованог модела реорганизације. Такође, кандидаткиња анализира и могућу реформу процеса доношења одлука, али и опште предлоге реорганизације Кофи Анана. У закључцима кандидаткиња сублимира све што је предходно изнесено у овом раду и одређује опште препоруке у складу са дефинисаном темом.

СТРУКТУРА РАДА

ПОГЛАВЉЕ I

УСПОСТАВЉАЊЕ ОУН И ОСНОВНА ОБИЉЕЖЈА ОРГАНИЗАЦИЈЕ.....	
1.1. Настанак, циљеви и начела.....	
1.2. Међународноправни субјективитет ОУН	
1.3. Главни органи.....	
1.3.1. Савјет безбједности	
1.3.2. Генерална скупштина.....	
1.3.3. Економски и социјални савјет.....	
1.3.4. Старатељски савјет.....	
1.3.5. Међународни суд правде.....	
1.3.6. Секретаријат	

ПОГЛАВЉЕ II

ИЗАЗОВИ ПРЕД САВЈЕТОМ БЕЗБЈЕДНОСТИ ОД ОСНИВАЊА ОУН	
2.1. Односи између великих сила након Другог свјетског рата.....	
2.2. Утицај биполарног система и хладног рата на Савјет безбједности.....	
2.3. Ефикасност великих сила након пада Берлинског зида.....	

ПОГЛАВЉЕ III

САСТАВ И ФУНКЦИОНИСАЊЕ САВЈЕТА БЕЗБЈЕДНОСТИ.....	
3.1. Процес доношења одлука	
3.1.1. Привилегија сталних чланица-право вета	
3.1.2. Феномени прећутног давања сагласности и одсуства приликом гласања	
3.1.3. Нечланице у процесу доношења одлука	
3.1.4. Креирање одлука иза затворених врата	
3.2. Надлежности које прописује Повеља	
3.2.1. Одржавање мира и безбједности.....	
3.2.2. Обраћање Савјету безбједности у складу са чланом 35. Повеље	
3.2.3. Истражни механизам.....	
3.2.4. Рјешавање спорова мирним путем	
3.2.5. Пријетња миру, повреда мира и агресија.....	
3.2.6. Старатељска функција ОУН	
3.3. Приједлози за унапређење слабих тачки система	

ПОГЛАВЉЕ IV

АКТИВНОСТИ САВЈЕТА БЕЗБЈЕДНОСТИ И КАРАКТЕР ПРЕДУЗЕТИХ МЈЕРА

4.1. Успостављање мира путем препорука, привремених мјера и наоружаних мјера.....	
4.1.1. Операције мировних снага.....	
4.1.2. Руковођење акцијама од стране држава (Заливски рат)	

4.2. Дјелатност Савјета безбједности из области кршења људских права, унутрашњих сукоба и међународног тероризма	
4.2.1. Одлуке Савјета безбједности и питање њиховог легитимитета	
4.2.2. Дјеловање ОУН на простору бивше Југославије	
4.3. Специфичности интервенција и резолуција Савјета безбједности	
4.3.1. Монополарни свијет доноси репресивније мјере	
4.3.2. Интервенција хуманитарног карактера	
4.3.3. Концепт превентивне самоодбране	
4.3.4. Интервенције ради заштите држављана ван територије матичне државе	
4.3.5. Одсуство реакције од стране ОУН током хуманитарне кризе у Руанди	
4.3.6. Оснивање <i>ad hoc</i> трибунала од стране Савјета безбједности	

ПОГЛАВЉЕ V

РАЗЛОЗИ ЗА ПРОМЈЕНЕ У ОУН	
5.1. Супротности и недостаци унутар система	
5.1.1. Препреке за остваривање просперитета	
5.1.2. Нови свјетски поредак и ОУН	
5.1.3. Финансијски проблеми, уцјене и коруптивне радње	
5.2. Однос САД и ОУН	
5.2.1. Дјеловање САД у међународној организацији током хладног рата	
5.2.2. САД и принципи из Повеље ОУН	
5.2.3. САД и ОУН крајем 20-ог вијека	
5.2.4. САД и тежње ка реорганизацији ОУН	

ПОГЛАВЉЕ VI

РЕФОРМА, ДА ИЛИ НЕ?	
6.1. Приједлози реорганизације система	
6.1.1. Повећање броја несталних чланица	
6.1.2. Повећање броја сталних и несталних чланица	
6.1.3. Регионални принцип реорганизације	
6.1.4. Комбиновани модели реорганизације	
6.2. Класификација предлаганих рјешења	
6.3. Реформа процеса доношења одлука и колективне безбједности	
6.4. Генерални секретари о реорганизацији	
6.4.1. Државе у односу на приједлоге реорганизације Кофи Анана	
6.5. Измјене и допуне одредаба Повеље ОУН	
6.6. Да ли је рјешење стварање „свјетске владе“?	
6.7. Ауторитет ОУН данас	

ЗАКЉУЧАК	
БИБЛИОГРАФИЈА	
БИОГРАФИЈА	

ПРЕДМЕТ ИСТРАЖИВАЊА

Рад истражује отворена питања и проблеме у функционисању система Организације Уједињених нација, са нагласком на актуелни положај Савјета безбједности и изазове пред којим се овај орган ОУН данас налази.

У складу са претходно наведеним, предмет истраживања овог рада је актуелни положај и проблем функционалности, односно отворено питање реформе Савјета безбједности у систему Организације Уједињених нација, а у контексту савремених међународних односа, међународног права и напосљетку глобалних промјена које се одвијају од 1989. године до данас. У том контексту посебан предмет истраживања је питање постојаности и сврсисходности тренутног система Организације Уједињених нација и то најприје у погледу положаја и надлежности Савјета безбједности.

МЕТОД РАДА

Истраживање има теоријски карактер, са елементима студије случаја и засновано је на референтним библиографским изворима. Предмет истраживања, као и циљеви, односно оправданост истраживања су одредили нивое очекиваног научног сазнања, а индикатори повезани са хипотезама определијели су методе, технике, инструменте и поступке које ће бити примјењивани у самом истраживању. Метод анализе садржаја кориштен је обухватајући све научно релевантне факте, хипотезе, емиријске доказе, званичне документе и др. кључне за истраживање система Организације Уједињених нација и положаја Савјета безбједности као једног од главних органа ове организације. Такође, овај метод је кориштен при истраживању докумената који дефинишу статус и устројство Организације Уједињених нација. Методи индукције, односно дедукције кориштени су у анализи појединачног положаја држава у систему ОУН и Савјету безбједности, односно анализи општег аспекта система колективне безбједности и мјера предвиђених Повељом ОУН. У истраживању је кориштен и упоредни метод. Такође, у истраживању су кориштени и синтетичко-аналитички метод, метод доказивања, метод структуралне анализе, историографски метод, при чему је кандидат користио и интервју, као посебан метод непосредне спознаје битних чињеница, које су релевантне за предмет рада.

РЕЗУЛТАТИ И НАУЧНИ ДОПРИНОС

Научни допринос истраживања кандидаткиње Татјане Стојић се огледа у научно-истраживачкој проблематизацији, с једне стране, функционисања међународног система Организације Уједињених нација и с друге, процедура за доношење одлука и легитимитета истих у Савјету безбједности, односно чланства и релације између сталних и несталних држава чланица. Овај допринос је видљив и у теоријској актелизацији реформе система Организације Уједињених нација. Предмет истраживања, одоносно материја која је њиме обухваћена је врло актуелна, а данас, у политичком и у политиколошком смислу у области међународних односа чак и неизбјежна. Питања која су обухваћена предметом истраживања нису само политичког или пак, правног карактера већ се ради, заправо и о аксиолошким темељима међународног поретка уопште, а чија се постојаност, односно уздрманост одражава на све државе и регије свијета, па и Републику Српску, тј БиХ.

Кандидаткиња Татјана Стојић у раду наглашава да је познато да су све расправе о измјенама и допунама текста Повеље биле неуспјешне јер су чланице биле против таквих измјена, при чему се сматра да је такво поступање резултат страха да ће једна измјена покренути низ других и да ће привилеговане чланице Савјета безбједности бити на тај начин оштећене. Резултат је такав да и данас постоје одредбе које не осликавају стварно стање у међународним односима, а посебно оне које се тичу Старатељског савјета и назива сталних чланица Савјета безбједности. Такође, Стојићка закључује да питање реформе ОУН заслужује много више пажње него што је то данас случај, при чему то подразумијева не само снажнији интерес свих релеватних актера за састав Савјета безбједности, него ангажман у вези са другим бројним проблема са којима се свјетска организација суочава. Нејединство и геополитички интереси моћних држава морају бар на тренутак бити остављени по страни како би се унутар Организације Уједињених нација могло истински дјеловати за добробит човјечанства. Први корак су свакако реформе Савјета безбједности и прилагођавање његовог положаја изазовима савременог поретка.

Наведени подаци су довољни да се овај рад оцјени позитивном научном оцјеном и да се верификује као научни и друштвени допринос политиколошким, међународним и безбједносним расправама.

ЗАКЉУЧАК И ПРИЈЕДЛОГ

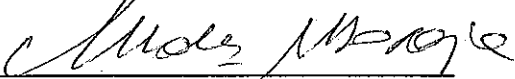
Комисија сматра да је кандидаткиња Татјана Стојић извршила истраживање у складу са пријављеном темом и да њен рад садржи све елементе квалитетног завршног рада на студијама другог циклуса.

Комисија сматра да је тема логички досљедно и методолошки коректно обрађена, да су истраживања и налази доведени у везу са хипотетичким оквиром, те да сазнања и анализе у раду могу да користе будућим истраживањима из ове области.

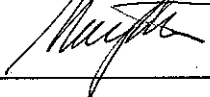
Кандидаткиња Татјана Стојић испуњава све законске услове за одбрану завршног рада на другом циклусу студија и Комисија Наставно-научном вијећу Факултета политичких наука Универзитета у Бањој Луци предлаже да кандидаткињи Татјани Стојић одобри јавну одбрану завршног рада под називом „Актуелни положај и изазови Савјета безбједности у систему ОУН“.

КОМИСИЈА:

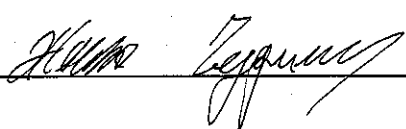
1. Проф. др Милош Шолаја, ванредни професор, предсједник

_____

2. Доц. др Матеј Савић, доцент, ментор

_____

3. Мр Жељко Будимир, виши Асистент, члан

_____

Бања Лука, 20. новембар 2018. године

Број:08/1.1407/18

Датум: 16.11. 2018.

На основу члана 3. Правилника о поступку провјере оригиналности завршних радова студената на II и III циклусу студија Универзитета у Бањој Луци број 02/04-3.2688-4/17 од 28.09.2017. године издаје се

УВЈЕРЕЊЕ

Овим се потврђује да је мастер рад кандидаткиње **Татјане Стојић** под називом „**Актуелни положај и изазови Савјета безбједности у систему ОУН**“ провјерен путем званичног софтвера за откривање плагијата дана 16. 11. 2018. године.

Шеф библиотеке

Јина Кузмановић

Продекан за научноистраживачки рад

ДОСТАВЉЕНО:

- Ментору
- А/А